

ХРОНІКА

Борис Гуменюк (Київ)
Григорій Хоменко (Київ)

II Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні тенденції міжнародних відносин»

Захід відбувся 21 грудня 2021 р. в Києві напередодні Дня працівників дипломатичної служби України та з нагоди 30-річчя сучасної української дипломатії. Головним організатором виступила кафедра міжнародних відносин та гуманітарних студій Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, а співорганізаторами – Міністерство освіти і науки України, Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича, Луганський національний університет ім. Т.Шевченка, відділ історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України Інституту історії України НАН України, Інститут всесвітньої історії НАН України, Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв, Українська асоціація зовнішньої політики та громадська організація «Українська рада миру». Конференція стала традиційною, оскільки вже другий рік поспіль проводиться в Національному педагогічному університеті ім. М.П.Драгоманова напередодні професійного свята працівників дипломатичної служби України за участі провідних українських науковців, дипломатів-практиків, дослідників, експертів, а також представників громадських організацій та студентів. У конференції взяли участь понад півсотні дослідників з Києва та різних регіонів України, а також студенти-міжнародники НПУ ім. М.П.Драгоманова.

Конференцію відкрив вітальним словом ректор Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України *В.П.Андрущенко*, який наголосив на важливості та актуальності проблематики конференції, що сприяє утвердженню авторитету університету в міжнародному та вітчизняному науковому просторі. Він висловив вдячність усім організаторам конференції, відзначивши при цьому складність обраної тематики, яка з філософської точки зору дає можливість теоретичного передбачення розвитку тенденцій сучасних міжнародних відносинах, але не дозволяє забезпечити достовірність їх практичної реалізації, що можуть підтвердити дипломати-практики. *В.П.Андрущенко* особливо підкреслив необхідність демократизації сучасних міжнародних відносин, яка сприяє утвердженню відкритого спілкування та уникненню будь-якої тіньової складової, коли говориться одне, мається на увазі друге, а вирішувати доводиться зовсім по іншому. Тенденція до демократизації міжнародних відносин, як відзначив доповідач, – це завдання номер один для наших громадян, відкритість яких є звичним проявом української культури і повинна підсилюватись тенденцією до миру і співпраці. За переконанням ректора університету, не можна воювати і обманювати народ, кажучи, що «нас там немає, якщо вони там є і, якщо вони воюють проти нас, загарбали наші території та намагаються переконати міжнародну громадську думку, що вони до цього не причетні». *В.П.Андрущенко* зробив особливий акцент на тому, що сучасна система міжнародних відносин повинна гарантувати кожній людині те, що їй належить від народження: свободу, вільний розвиток, самореалізацію і багато чого іншого. Ректор університету виокремив знаковість конференції, яка надає можливість здобути новий досвід, почерпнути щось корисне для навчально-виховного процесу й, одночасно, передати наш досвід. Було відзначено особливу роль Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова у створенні педагогічної асоціації університетів Європи та розробці такого важливого документа як педагогічна конституція Європи. На завершення вітального слова ректор підкреслив, що українське суспільство продовжує невинний рух вперед, долаючи незадоволення діями тієї чи іншої

гілки влади та існуючими проблемами, утврджуючи незалежність нашої держави, «яку ми будемо відстоювати будь-якими засобами, в будь-який час і в будь-якому місці» та оголосив конференцію відкритою.

Із вітальним словом до учасників конференції звернувся один із головних її організаторів доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та гуманітарних студій Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, надзвичайний і повноважний посол України *Б.І.Гуменюк*, який висловив вдячність ректору університету академіку В.П.Андрущенку за особисту участь в конференції та вступну настанову її учасникам. Особливу увагу доповідач привернув до професійного свята – Дня працівників дипломатичної служби та 30-річчя з Дня заснування української дипломатії, що є нагодою для підведення підсумків, обговорення актуальних проблем міжнародних відносин та зовнішньополітичних завдань. Цей ювілей, на думку дипломата-практика, є підставою сказати добре, позитивне, вагоме слово на адресу зовнішньополітичної служби України, проаналізувати наші досягнення та наші провали. Одним із найвагоміших здобутків нашого цивілізаційного поступу, нашого незалежного розвитку професор Б.І.Гуменюк вважає створення потужної, ефективної, дієвої дипломатичної, зовнішньополітичної служби України, яка, починаючи з 1991 р. пройшла складні етапи реформування і змогла досягти високих стандартів у своїй діяльності. Доповідач наголосив, що українські дипломати завжди були на вістрі нашої незалежності, на вістрі боротьби за територіальну цілісність, за європейські, євроатлантичні стандарти і привітав присутніх дипломатів з професійним святом. Б.І.Гуменюк також привітав учасників конференції, фахівців, представників партнерських вузів, зокрема, Луганського та Чернівецького національних університетів, науковців академічної сфери, експертів, студентів з початком конференції і побажав успішного її проведення.

З вітальною промовою до учасників конференції звернувся президент Української асоціації зовнішньої політики, надзвичайний і повноважний посол України *В.Д.Хандогій*, який від імені очолюваної ним організації подякував за високу честь бути учасником конференції, відзначивши дві основні причини створення асоціації, зокрема необхідність використання потенціалу професіоналів, які тривалий час працювали на дипломатичній службі, для підвищення рівня знань та обізнаності українського суспільства в питаннях зовнішньої політики. На думку президента асоціації, те, як подаються окремі міжнародні події в засобах масової інформації, не завжди йде в руслі українських національних інтересів, тож через налагодження співпраці асоціації, до складу ради директорів якої входять 13 надзвичайних і повноважних послів України, із закладами вищої освіти України, організація намагається вплинути на розвиток зовнішньополітичних процесів, які відбуваються сьогодні. Другий напрям – це робота у ЗМІ шляхом підвищення рівня дискусії, який, на жаль перебуває на досить низькому рівні. Посол В.Д.Хандогій позитивно відзначив співпрацю з Національним педагогічним університетом ім. М.П.Драгоманова, запропонувавши підписати меморандум про співробітництво, оскільки такі угоди асоціація вже має з низкою провідних університетів України. Доповідач виокремив дві особливості конференції: по-перше, широту охоплення проблематики, з якої дуже важлива точка зору науковців, оскільки рівень використання наукових досліджень в практичній роботі ще достатньо низький, а теми, які сьогодні обговорюватимуться мають додану вартість для практичної діяльності Міністерства закордонних справ України; по-друге, географію представництва учасників конференції, оскільки в конференції беруть участь не лише представники наукової спільноти Києва, але й багатьох областей України, що безумовно радує та є підтвердженням відповідного запиту суспільства на вироблення зовнішньої політики за участі регіонів. На думку В.Д.Хандогія, варто узагальнити ідеї та пропозиції науковців, які прозвучать на конференції і представляють особливий практичний інтерес та оформити це у вигляді аналітичної записки для подальшого використання органами виконавчої влади, зокрема, в роботі МЗС України. Доповідач запропонував використовувати журнал «Зовнішні справи», який зареєстрований МОН України як наукове фахове видання за напрямом «Історія» і видавцем якого виступає Українська асоціація зовнішньої політики, для розміщення наукових доробків учасників конференції.

У своєму вітальному слові кандидат філологічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи Луганського національного університету ім. Т.Шевченка *Д.В.Ужченко* висловив вдячність за надану можливість взяти участь у конференції представникам регіону, в якому відбуваються складні та «гарячі» для нашої країни події й важливість для представників крайнього сходу нашої держави бути почутими в цей непростий час. Традиційно основними чинниками для суспільства сьогодні постають економічні, культурно-національні та політичні, які залежно від ситуації можуть ставати домінуючими, але сьогодні, з огляду на

зовнішньополітичні події, чинник міжнародних відносин, на думку проректора університету, є найважливішим і найкритичнішим у сучасному українському суспільстві. І в цьому плані Д.В.Ужченко вважає дуже важливим, щоб громадяни України, читаючи заангажовану аналітику в соціальних мережах, почули і думку науковців-професіоналів, при цьому їхня позиція повинна бути почутою і громадськістю, і політичними елітами. Для представників сходу України, для луганчан важливість цієї конференції важко переоцінити, оскільки погляд фахівців-професіоналів призведе, на думку доповідача, до позитивних зрушень у житті переселенців і всіх громадян нашої країни.

Вітаючи учасників конференції, доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича *Ю.І.Макар* відзначив важливість проведення конференції та участі в ній представників дипломатичного корпусу і випускників його університету. Доповідач розповів про широку співпрацю з канадськими партнерами та діяльність створених у Чернівецькому університеті центрів американських, канадських, польських та румунських студій, що допомагає готувати кваліфікованих фахівців з міжнародних відносин, наголосивши на тривалій співпраці з Національним педагогічним університетом ім. М.П.Драгоманова та висловивши вдячність за запрошення до участі в конференції.

Доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, директор Інституту всесвітньої історії НАН України *А.І.Кудряченко*, вітаючи учасників конференції з 30-річчям відновлення професійного свята української дипломатії, зазначив, що йому особисто довелося відчувати особливості дипломатичної діяльності, і висловив переконання, що дипломатична служба – це атрибут державності. Без дипломатії, на думку директора інституту, українська державність мало що вартує. Він вказав на сутнісні відмінності в національно-визвольних змаганнях початку ХХ ст. і початку ХХІ ст., оскільки сусідні держави ставлять під сумнів або ж заперечують українську державність, в той час як глобальні гравці, такі, як Європейський Союз та Сполучені Штати Америки, тобто цивілізований світ до нашої державності зараз ставиться інакше, ніж 100 років тому. 30 років української незалежності є переконливим підтвердженням того, що Україна відбулася, але зараз стоїть завдання, в тому числі й перед науковцями, перед дипломатичним корпусом, щоб український проект відбувся успішним. Сьогодні і державним структурам і українській дипломатії, на погляд представника академічної науки, не завжди вистачає хисту, наполегливості і завзятості в досягненні поставлених амбітних цілей, й особливо українській дипломатії бракує превентивних підходів, адже дипломатія – це багатоходово складова досягнення того чи іншого успіху. Інститут всесвітньої історії має прямий зв'язок з Міністерством закордонних справ України і, уважно відслідковуючи події, фахівці наукової установи щороку пропонують десятки аналітичних матеріалів, і МЗС реагує на ці матеріали, тож таким чином вдалося домогтися не лише зворотного зв'язку, але й державних замовлень. Разом з тим, за висловом автора, до досконалості, до широкого формату співпраці науки, наукових інститутів, наукової громадськості з нашими державними структурами ще далеко. А.І.Кудряченко критично оцінив закриття Дипломатичної академії, яка надавала можливість отримання другої вищої освіти як фахової, що є вразливим моментом. Сьогоднішня конференція по ключовим напрямкам міжнародних відносин та вітчизняної дипломатії, на думку директора інституту, має сказати своє вагомє слово і в результаті її роботи повинні з'явитися матеріали та аналітичні записки, які знайдуть попит у відповідних державних структурах.

Кандидат політичних наук, заступник голови – директор громадської організації «Українська рада миру» *В.Д.Новохацький*, вітаючи організаторів і учасників конференції та поділяючи думку про надзвичайну складність обраної тематики, наголосив, що країни світу намагаються вирішити питання миру, насамперед дбаючи про свою безпеку. Тож усе частіше ми бачимо, як країни Європи та Азії висловлюють стурбованість щодо своєї безпеки, а враховуючи, що людство рухається по спіралі, світ знову повертається до загострення міждержавних відносин, і боротися з цим стає дедалі важче. Діяльність державних структур спрямована на забезпечення миру, добробуту і прагнень громадянського суспільства, але керівництво держави не завжди буває ефективним, тому роль громадськості за всіх часів залишається незмінно високою в налагодженні міждержавних відносин, включаючи навіть радянські часи та поширені тоді громадські рухи, зокрема проти «гонки озброєнь». За переконанням представника громадської організації, зараз Росія є головним дестабілізуючим фактором, з чим погоджуються в багатьох країнах, а дипломатії стає працювати все важче, коли є агресор, коли він діє діаметрально протилежно і ми бачимо, що потужні держави не можуть справитись з однією країною. На жаль, за висловом В.Д.Новохацького, «тенденції мають агресивний характер і якщо протистояти агресору агресією, то це спричиняє загострення конфлікту», й тому

необхідно об'єднувати зусилля, створювати коаліцію та більш жорстко відповідати агресору, що саме зараз і відбувається. За твердженням директора «Української ради миру», ставки щоразу піднімаються, але необхідно прагнути до миру, «хоча мир все ще залишається утопічною ідеєю» і всім треба об'єднуватись, при цьому пам'ятаючи, що демократія залишається єдиним шляхом для забезпечення процвітання усіх країн.

Доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України Інституту історії України НАН України *С.В.Віднянський* відзначив внесок інституту в дослідження історії міжнародних відносин і зовнішньої політики, який в день проведення конференції відзначає своє 85-річчя. Виступаючи привітав учасників конференції з Днем працівників дипломатичної служби та зазначив, що українській дипломатії виповнюється не 30 років, а 104 роки, тому що відлік часу з моменту її створення необхідно вести з 1917 р. та побажав українським дипломатам успіхів у складній, але потрібній праці заради зміцнення української незалежності та розбудови державності.

Завершила вступну частину конференції кандидатка філологічних наук, директорка дирекції «Медіацентр» Генеральної дирекції з обслуговування дипломатичних представництв *І.В.Хоменська*, яка привітала учасників конференції з Днем працівників дипломатичної служби, відзначивши надзвичайну складність професії дипломата, сповненої викликів, хоча й такої, що дозволяє залишити свій слід в історії. Доповідачка представила ХХІІ випуск щорічника «Україна дипломатична» та наголосила на значному внеску працівників дипломатичної служби у вигляді наукових праць, що ввійшли до цього випуску та представила інші видання Генеральної дирекції, зокрема книгу *Б.І.Гуменюка* «Із щоденника Надзвичайного і Повноважного посла України». *І.В.Хоменська* підкреслила, що сьогодні дипломатом може бути не обов'язково той, хто є надзвичайним і повноважним послом, тобто суб'єктом дипломатичного світу, але й діячі науки і культури, які можуть сказати своє вагомє слово у справі зміцнення міжнародних відносин. Директорка «Медіацентру» відзначила важливість продовження співпраці між Генеральною дирекцією з обслуговування дипломатичних представництв та Національним педагогічним університетом ім. *М.П.Драгоманова* на основі укладеної 2021 р. угоди на наступний п'ятирічний період, високо оцінивши рівень фахової підготовки студентів університету та їхню зацікавленість у заходах, що проводяться Генеральною дирекцією.

Модератором на відкритті та пленарному засіданні конференції була кандидат історичних наук, професор, заступник декана з наукової роботи історико-філософського факультету НПУ ім. *М.П.Драгоманова* *Т.В.Мелешенко*.

Пленарне засідання розпочалося з виступу доктора історичних наук, професора *Б.І.Гуменюка* на тему «30 років випробувань зовнішньої політики України як дієвого інструменту державотворчого процесу». Доповідач представив всебічний аналіз досягнень у зовнішньополітичній діяльності нашої держави за роки незалежності й, одночасно, виокремив об'єктивні й суб'єктивні чинники, які не дозволили досягти окремих поставлених цілей. Головним зовнішньополітичним досягненням було відзначено безповоротне утвердження європейського і євроатлантичного напрямку в зовнішній політиці України, який пройшов у своєму розвитку чотири етапи. Особливе місце у цьому контексті, за визначенням дипломата-практика, займає підписана у 2014 р. угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка дозволила значно розширити співпрацю в соціально-економічній та політичній сферах. З іншого боку, відсутність консолідованості в українському суспільстві, роздрібненість політичних еліт, розбалансованість внутрішніх відносин, негативний вплив залишків радянської ментальності, на думку автора, не дозволили повністю реалізувати наявний потенціал нашої держави у сфері зовнішніх зносин, що знайшло свій прояв у серйозних проблемах, зокрема, пов'язаних з Будапештським меморандумом та Бушерським проектом. Водночас *Б.І.Гуменюк* висловив переконання, що створення сучасної, ефективної зовнішньополітичної служби, яка в позитивному сенсі вирізняється серед інших органів виконавчої влади України, необхідно вважати ще одним важливим здобутком державотворчого процесу.

Продовжив пленарне засідання директор Інституту всесвітньої історії НАН України *А.І.Кудряченко* доповіддю «Складові чинники зростання суб'єктності Європейського Союзу», в якій ґрунтовно дослідив боротьбу двох світоглядів всередині ЄС: євроатлантистів та євроцентристів і роль головних локомотивів європейської інтеграції – Німеччини та Франції – в цих процесах. Як відзначив доповідач, дискусія йде не лише з концептуальних, але й прикладних питань, а саме зіткнення підходів поширюється й на військово-політичну сферу та охоплює розробку навіть власного ядерного стримування, на чому офіційно наполягає Париж.

Із приходом до влади в США нової адміністрації на чолі з президентом Дж.Байденом, на думку директора інституту, дискусія щодо стратегічної автономії Європейського Союзу загострилася. Зокрема партія зелених у Німеччині, що належить до євроцентристів, виступає за створення європейської армії та вивезення з Німеччини американської ядерної зброї. Подальший розвиток цих процесів, на переконання А.І.Кудряченка, і надалі залежатиме від розвитку ситуації у двох ключових членах ЄС, Німеччині та Франції, зокрема від курсу нинішньої коаліції політичних партій у Німеччині та результатів виборів у Франції, а також їх позиціонування у відносинах зі Сполученими Штатами Америки.

Завідувач відділу історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України Інституту історії України НАН України *С.В.Віднянський* у доповіді «Взаємовідносини України з сусідніми державами-членами ЄС: проблеми і нереалізований євроінтеграційний потенціал» зробив наголос на аналізі відносин України з західними сусідами нашої країни. На думку автора, розбудовуючи ці відносини наша країна виходила з того незаперечного факту, що географічно і політично вона належить до регіону Центрально-Східної Європи, тому нашими природними партнерами і друзями мають бути країни цього регіону, а саме Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, а також балтійські держави, Молдова, Болгарія. Розвиток взаємовідносин з країнами цього регіону доповідач вважає одним з недооцінених потенціалів європейської інтеграції України. Особливу увагу професор *С.В.Віднянський* приділив проблемним питанням взаємовідносин України з Польщею, Угорщиною, Словаччиною та Румунією і заявив про наявність конкретних практичних рекомендацій для вирішення цих складних питань, в тому числі в рамках таких форматів, як Вишеградська четвірка, Бухарестська дев'ятка, Люблінський трикутник тощо.

Дискусію продовжив гострий виступ надзвичайного і повноважного посла України, кандидата політичних наук, доцента кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв *Р.П.Безсмертного* на тему «Глобальна система безпеки в умовах сучасної війни». У 2014 р., як відзначив доповідач, для нас, українців, стало зрозуміло в черговий раз, що глобальна система безпеки фактична не склала іспит. За твердженням доповідача, Україна була дотична до подій у Грузії, які показали, що глобальна і континентальна системи безпеки не працюють, а сама система безпеки не здатна діяти, а лише рефлексувати, що є не лише сигналом слабкості, але й підтвердженням неможливості діяти системно в складних умовах. *Р.П.Безсмертний* ґрунтовно проаналізував так звану міграційну кризу, кризу біженців на білорусько-польському кордоні, зазначивши, що вона не має жодного відношення ні до міграційної кризи, ні до кризи біженців, а є винятково спецоперацією Росії. Міжнародне право та інститути, які його захищають, зокрема Управління Верховного комісара у справах біженців, Міжнародна організація міграції, ОБСЄ, Бюро демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ), Міжнародний Червоний Хрест, Рада Безпеки ООН, за переконанням доповідача, у цих умовах не упереджують такі події, а їх реакція носить фрагментарний характер. Підхід *ad hoc* і традиції міжнародного права починають конфліктувати, відбувається процедура деформування міжнародного права і його фактичне виключення. Посол провів паралелі цієї кризи з мінськими домовленостями, угодами щодо Нагірного Карабаху, придністровським врегулюванням, які також порушують Статут ООН, і таким чином відбувається руйнування правової та організаційної моделі сучасного світу, стабільності й гарантії міжнародного миру. *Р.П.Безсмертний* критично оцінив персоналізоване протистояння президента України *В.О.Зеленського* з экс-президентом *П.О.Порошенком*, оскільки воно нав'язане українському суспільству ззовні з метою дестабілізації ситуації в нашій державі.

У своєму виступі «У чому суть конфлікту ЄС і Угорщини» надзвичайний і повноважний посол України, доктор політичних наук, професор, проректор університету «КРОК» *Д.І.Ткач* представив розстановку політичних сил в Угорщині, сформовану в парламенті країни праву консервативну коаліцію, яка втретє перемогла на парламентських виборах, що дозволило існуючій більшості ухвалювати будь-які закони і навіть затвердити нову конституцію. На думку доповідача, відповідь на питання такої популярності цієї коаліції та *В.Орбана*, який вже 15 років очолює країну, слід шукати в подіях 1920 р., коли за підсумками Першої світової війни було підписано Тріанонський мирний договір, відповідно до якого дві третини території Угорщини відійшли сусіднім державам, а населення країни зменшилось з 15 до 10 млн. *Д.І.Ткач* відзначив, що хоча Угорщина на офіційному рівні не заявляє територіальних претензій до сусідів, водночас вона надає суттєву підтримку угорським національним громадам за кордоном, щоб зберегти їх національну ідентичність: мову, культуру, традиції. Як відзначив автор, норми права ЄС не завжди відповідають правоконсервативній ідеології правлячої коаліції і саме в цьому

криється причина проблемних відносин країни з Європейським Союзом. До числа найбільш суперечливих законів Угорщини автор відніс закон «Про свободу преси та захист медіа контенту» та створення автономного органу з керування системою комунікації та інформації в державі, окремі положення конституції країни, які вступили в суперечність з ліберальним законодавством ЄС. Іншими сферами гострих суперечностей Угорщини з ЄС доповідач назвав проблему біженців, нетерпимість до одностатевих шлюбів, реалізацію права жінок на аборт тощо. Окремі політичні сили Угорщини, як наголосив Д.І.Ткач, дійшли навіть до заяв про необхідність виходу країни з Європейського Союзу за зразком Великобританії.

Цікавими та дискусійними на пленарному засіданні стали також доповіді надзвичайного і повноважного посла України *І.І.Довганича* «Актуальна міжнародна обстановка у світлі 30-ї річниці розпаду СРСР», доктора історичних наук, професора кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій Національного авіаційного університету *С.С.Трояна* «Еволюція міжнародної системи в 1991–2021: однополярність – триада глобалізації – піднесення інших», доктора філософських наук, професора кафедри міжнародних відносин та гуманітарних студій історико-філософського факультету НПУ ім. М.П.Драгоманова, надзвичайного і повноважного посла України *В.І.Цибуха* «Формування позитивного іміджу України: сучасні номінації».

Робота конференції була продовжена в рамках двох сесій: «Сучасні міжнародні відносини та практична дипломатія» (модератор – доктор історичних наук, професор В.Г.Шарпаций) і «Зовнішня політика України: стратегії та практика» (модератор – доктор історичних наук, професор Т.А.Стоян). Змістовними й актуальними були доповіді доктора економічних наук, професора, головного наукового співробітника Інституту економіки та прогнозування НАН України *О.М.Шарова* «ЕКО-тренди сучасних міжнародних відносин», кандидата історичних наук, професора кафедри міжнародних відносин та гуманітарних студій Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова *Г.Д.Хоменка* «Міжрегіональне співробітництво Латинської Америки та Карибського басейну з Європейським Союзом у ХХІ ст.», кандидата історичних наук, старшого викладача кафедри всесвітньої історії Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова *Л.В.Журавльової* «Регіональна інтеграція в країнах Латинської Америки: засвоєння та використання космічного простору», доктора історичних наук, професора кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова *В.Г.Шарпатового* «Особливості формування євразійської цивілізації та її сучасні проблеми», доктора політичних наук, доцента, завідувача кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича *В.Ю.Макара* «Протом'яка сила української діаспори (на прикладі української етнічної групи Канади)».

Проблематика конференції викликала значний науковий інтерес серед її учасників і супроводжувалась гострими питаннями до доповідачів та дискусіями щодо шляхів вирішення складних теоретичних проблем сучасних міжнародних відносин і зовнішньої політики та практичних завдань, які стоять сьогодні перед дипломатичною службою України. Учасники конференції відзначили її високий науковий та організаційний рівень, широке регіональне представництво учасників та висловили вдячність організаторам. Матеріали проведеного заходу заплановані до видання.